

Säsongsnytt, vecka 13, 2018

Gödsla rapsen men vänta med höstvetet

Även om våren dröjer på många ställen börjar det bli dags att tänka på gödsling av höstgrödorna. Här kommer några tips inför vårens kvävegödsling i höstraps och höstvetet. Och du är väl uppdaterad på spridningsreglerna?

Ta reda på hur stor kvävegiva höstrapsen behöver

Så snart rapsen börjar växa på våren så behöver den kväve och svavel. Dela upp givan och lägg ungefär halva kvävebehovet så fort marken är farbar. Den andra halvan lägger du när du är säker på att beståndet har övervintrat. Anpassa givan efter hur mycket kväve rapsen behöver.

För att veta hur mycket kväve rapsen behöver totalt under våren bedömer du tre saker:

1. **Kväveupptaget under hösten**

- a. Du kanske klippte eller scannade rapsen med en grödsensor i höstas. Använd i så fall det resultatet.
- b. Om du inte klippte eller scannade i höstas kanske du minns hur rapsen såg ut. Titta på bilderna på nästa sida för att minnas och bedöma kväveupptaget.

2. **Mineraliseringen under våren/försommaren** uppskattar du i tre nivåer - låg, medelhög eller hög mineralisering. Mineraliseringen är oftast högre om du regelbundet gödslar med stallgödsel eller andra organiska gödselmedel.

3. **Förväntad skörd på fältet.** Utgå från din normalskörd och justera efter årsmånen och hur grödan ser ut i år.

När du har uppskattat dessa tre värden kan du ta reda på hur mycket kväve grödan behöver på något av följande sätt:

1. **Klicka på länken och använd [Höstrapssnurren](#).** Sätt in dina värden i snurren och få ut ett värde för kvävegivan.
2. **Titta i tabellen** på kommande sida.

Om du vill kan du läsa mer om hur du bestämmer vårkvävegivan i höstraps i [Säsongsnytt](#) från hösten 2017.

[Till hemsidan](#) | [Prenumerera](#)

Höstupptag 16 kg N/ha

Höstupptag 49 kg N/ha

Höstupptag 77 kg N/ha

Höstupptag 95 kg N/ha

Foto: Lena Engström

Ta fram kvävegivan i tabell

Om du inte använder Höstrapssnuran kan du använda tabell 1. Titta antingen i kolumnen *Kväveupptag höst* **eller** i kolumnen *Vikt bladmassa* för att hitta rätt rad. Följ sedan raden till din förväntade skörd för att få fram kvävebehovet.

Om du har en jord med medelhög mineralisering kan du använda rekommenderad kvävegiva direkt från tabell 1. Om du har låg mineralisering på ditt fält ökar du kvävegivan i tabellen med 15-20 kg per hektar. Om du har hög mineralisering minskar du kvävegivan med 15-20 kg kväve per hektar jämfört med tabellvärdena.

Tabell 1. Riktgivor för kvävegödsling (kg/ha) på våren till höstoljeväxter i fält med medelhög mineralisering

Kväveupptag höst (kg/ha)	Vikt bladmassa (kg/m ²)	Förväntad skörd (kg/ha)					
		2500	3000	3500	4000	4500	5000
20	0,4	155	165	180	190	200	210
40	0,7	135	145	155	165	180	185
60	1,1	115	125	135	145	155	165
80	1,4	90	100	110	120	135	145
90	1,6	80	90	100	110	120	130
100	1,8	70	80	90	100	110	120
120	2,1	45	55	70	80	90	100
140	2,5	25	35	45	55	65	75
160	2,8	5	15	25	35	45	55

Vänta med kvävet till höstvetet

Det är inte lika bråttom med kväve på våren till höstvetet som till höstoljeväxter. Vänta tills grödan har börjat växa ordentligt. Huvudgivan behöver vara tillgänglig när stråskjutningen börjar. Allt för tidig gödsling ökar risken för kväveförluster genom utlakning eller som kvävgas eller lustgas, framför allt om det blir mycket nederbörd. En tidig giva kan också göra att det blir för många sidokott och mycket grönmassa om vetet redan är väl bestockat.

Dela givan så kan du anpassa efter årets förutsättningar

Det är bra att dela upp kvävegödslingen även till höstvetet så att du har möjlighet att anpassa den totala givan efter årsmånen. Med en huvudgiva inför stråskjutningen och en eller flera senare kompletteringsgivor minskar du risken för liggsäd. Det är också lättare att påverka proteinhalten om du lägger en del av kvävet sent.

Dela givan även till höstkorn, höstråg och rågvete

Även till höstkorn, höstråg och rågvete är det bra att dela upp kvävegivan för att undvika liggsäd. Till dessa grödor kan du lägga ungefär halva kvävebehovet relativt tidigt, när grödan börjar växa på våren. Den andra hälften av kvävegivan kan du lägga i sent bestockningsstadiet.

Gör egna nollrutor i fältet

Fundera redan nu på om du kan lägga ut en eller flera nollrutor (ogödslade rutor) i höstsäd och vårsäd. Skaffa en presenning (ca 4*5 meter) och något som håller fast den, t.ex. tältpinnar. Låt sedan presenningen ligga på marken när du gödslar. Sätt ut käppar för att märka ut rutans hörn. Då kommer du att kunna följa hur grödan växer i den ogödslade rutan under säsongen.

Spridningsregler för gödsel

Du hittar information kring regler för spridning av stallgödsel i skriften [Gödsel och miljö 2014](#). I skriften får du även hjälp med hur olika regler ska tolkas. Informationen bygger på Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, [SJVFS 2004:62](#). Här nedan har vi skrivit några av reglerna i korthet.

I nitratkänsliga områden

I nitratkänsliga områden är det spridningsförbud mellan den 1 november-28 februari. Efter det och fram till den 31 juli är det tillåtet att sprida stallgödsel och mineralgödsel förutom på vattenmättad, snötäckt eller frusen mark.

Du får inte sprida gödsel närmare än 2 meter från fältkant som gränsar till vattendrag eller sjö. Du får inte heller sprida gödsel på fält som gränsar till sjö eller vattendrag och som lutar mer än 10 procent, vilket innebär 10 meter höjdskillnad per 100 meter sträcka.

Utanför känsliga områden

I hela landet gäller alltid att du ska följa miljöbalkens allmänna hänsynsregler när du sprider gödsel. Utanför känsliga områden gäller därför att du inte **bör** sprida stallgödsel eller mineralgödsel på vattenmättad, snötäckt eller frusen mark.

Tänk på att det är ett tvärvillkor i hela landet att du inte får sprida gödsel närmare än 2 meter från fältkant som gränsar till vattendrag eller sjö.

I hela landet

I hela landet gäller att om du sprider mineralgödsel som innehåller urea på obevuxen mark, ska den brukas ned eller myllas inom 4 timmar.

Katarina Börling och Ulrika Listh, Uppsala

Johan Malgeryd och Pernilla Kvarmo, Linköping

Maria Stenberg, Skara

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden